

H y s V a r s.

Under den Titel, som jeg i Aften har valgt til mit Foredrag fremkom der for et Par Aar siden en Artikel i Tidsskrift for Svæsen. Anvendelsen af samme Titel betyder imidlertid ikke, at jeg i Aften vil gøre mig til Talsmand for de Tanker, som den nævnte Titel gav Udtryk for, udover dette at jeg/som Artiklens Forfatter er af den Opfattelse, at man paa adskillige Omraader maa slaa ind paa nye Veje, ikke alene hvis der paa ny skal skabes et virkeligt dansk Sværn, men ogsaa hvis den Udvikling skal standses, som nu gennem en lang Aarrække saa et sige Dag for Dag har svækket det eksisterende Sværns Verdi som Forsvarsfaktor.

Jeg mener ikke at have fundet noget Kolumbus-gang at præsentrere for Selskabet, et saadant findes utvivlsomt ikke. Jeg vil heller ikke paa nogen Maade give det Udseende af, at jeg har en fuldt færdig Plan, som paa kort Tid kan afhjælpe Misæren. Heller ikke dette er efter min Mening muligt.

Jeg vil derimod gerne gøre et beskedent Forsøg paa overfor Selskabets Medlemmer at opridse Hovedtrækkene af de Ændringer i forsvarsteknisk Henseende, som Udviklingen under og efter Verdenskrigen har hidført, særlig med Henblik paa ^{et} dansk Sværsvar, og endvidere forsøge paa heraf at uddrage en Lære, som kan antyde Hovedlinjerne for et fremtidigt dansk Sværsvar, og endelig i Konsekvens heraf pege paa nogle af de Omraader, hvor jeg mener Arbejdet straks kan sættes ind, i Tillid til at den Tid maa komme igen, da den danske Flaade skal genskabes.

At et saadant Tidspunkt kommer følger jeg mig nemlig overbevist om, antagelig kommer den endda hurtig-

tigere end nogen af os under Øjeblikkets Tryk er tilbøjelig til at tro. Men naar den kommer maa Søværnet staa rustet til straks at skride til Værket, uden Tvivlen og ad den rigtige Linie, hvilket vil sige at Planerne for Genopbygningen maa ligge fuldt færdige til Udførelse.

Jeg vil da blot, om jeg saa maa sige, "give Bolden op" og haaber derved at kunne give Stødet til at "Sølieutenantselskabet", som saa ofte før gennem en Udveksling af Tanker og Anskuelse maa bidrage til en Afklaring af Søværnets vigtige Problemer.

Sammenligner vi det danske Søforvar ved Verdenskrigens Udbrud med Søforsvaret i Dag træder Forskellen saa tydeligt i Øjnene, at Kommentarer er overflødige.

Saa vel med Hensyn til Materiel som Personel og Uddannelse er Forringelsen af et forfærdende Omfang, særlig hvad angaar artilleriarmerede Skibe samt Personellets Størrelse og Kvalifikationer.

Uden isvrigt her at komme nærmere ind paa ~~sidste (Personeluddannelsen)~~ allerede her dette/Område vil jeg dog pege paa, at de rent faktiske Forhold efter min Opfattelse peger paa, at Hovedvægten ^{indtil videre} under Udrustninger/bør lægges paa den rent skibsmæssige Personeluddannelse og mindre paa den videregaaende taktiske Uddannelse og paa at betydelige Ændringer i, hvad jeg vil kalde den traditionelle Taktik, er nødvendige.

Den Faktor, som isvrigt mere end nogen anden betinger en ændret eller ny Opfattelse af et dansk Søværns Struktur og saavel taktisk som strategisk Anvendelse er dog uden nogen Tvivl Luftvaabnet.

Den Grad af Fuldkommenhed, dette Vaaben har naaet med sin relativt set ringe Alder, staar vel nok i det væsentlige alle kler.

værnets andre Virkemidler og 2) dets Virkemidler som Modstander.

Der skal særlig det sidste omtales.

De direkte Virkemidler er:

- a Bomber
- b Torpedoer
- c Maskinskyts.

ad a Bomberne bringes i Anvendelse paa to principielle Maader nemlig ved Horisontalkast og Styrtekast.

Hvad Horisontalkastet angaar kan Opfattelsen af dets Værdi overfor Skibe vist siges at være nogenlunde afklaret, og jeg vilde tro, det kan karakteriseres omtrent saaledes:

Overfor større Skibe, der er forsynet med en effektiv A.L.-Armering maa Kastene foretages fra saa betydelig Højde, at Træffesandsynligheden er ringe, og overfor mindre Skibe, hvis Forsvarsmuligheder er mindre er Træffesandsynligheden selv ved Kast fra lavere Højder ligeledes ringe.

I Ingen af de to Tilfælde dog "Quantité négligeable".

Hvad Styrtekastet angaar brydes Meningerne voldsomt og en tilsvarende Afklaring som for Horisontalkastet kan næppe forventes i de nærmeste kommende Aar. For mit eget Vedkommende vil jeg paa Grundlag af de Studier jeg har haft Lejlighed til at foretage og efter at have haft Lejlighed til at se ^{nogle af} Flyvevæsenets Bombekastningsøvelser omtrent bedømme Styrtekastets Værdi saaledes: Overfor større Skibe med

Hvis man ser bort fra Bombestørrelsen. Tager man i Betragtning at Styrtekast indtil videre kun kan forventes foretaget med relativt smaa Bomber, bliver Bestemmelsen af de to Kasteomraader vist nærlig ens.

Jeg brugte før Ordet "traditionel" Taktik, et Udtryk hvis Berettigelse muligvis vil blive bestridt. Men i endnu højere Grad er ^{dog} dansk Søstrategi traditionsbunden, derved at Tyskland har været og stadig betragtes som den overvejende sandsynlige, ja næsten som den eneste sandsynlige Modstander. Lad være at denne Betragtninges Gyldighed ^{vanskeligt} ~~ikke~~ paa hel overbevisende Måde lader sig rent militær-strategisk begrunde, det ændrer dog ikke ved det Faktum, at Tysklands Nyopdukken som militær Stormagt for det danske Søforsvar bringer Problemer frem, som indtil fornylig læs gemt i en uvis Fremtid.

Lad mig da i Kontinuitet af det allerede nævnte første betragte Tyskland som Luftmagt.

En væsentlig Del af Tysklands Luftstyrker er baseret paa eller i Nærheden af Østersøkysten. Hele Operationsområdet for det danske Søforsvar - bortset fra Operationsundervandsbåde og Luftfartsjer - og alle ^{vore} Baser uden Undtagelse er ~~endvidere~~ ^{derfor} i højeste Potens underkastet den fjendtlige Luftvirkning, hvis Tyskland er Modstanderen.

Det vil ^{da} ~~derfor~~, hvis Tyskland overhovedet betragtes som sandsynlig Modstander, - ganske uden Hensyn til om denne Sandsynlighed er lidt større eller lidt mindre - være nødvendigt at drage de fulde Konsekvenser af den Bedømmelse, man naar til med Hensyn til Luftvåbnet.

En af Konsekvenserne for vor Flaades Optræden maa bl.a. blive at alle vore Fartsjer til Stadighed, naar de er udenfor effektivt, luftbeskyttet Basis, maa være forberedt paa Luftangreb, hvorfor Materiellets Konstruktion og Kampberedskab maa være indrettet og organiseret med dette for Øje.

Betydningen af Tysklands hurtigt voksende egentlige Flaade er evident og behøver ikke at præciseres i denne Forsamling.

Et Par Hovedtræk i Styrkens Struktur kan dog ikke forbigaaes.

For det første, at det tyske Underbådsvåben er genskabt og det tilmed i en Form, som gør det egnet til ef-

fuld Søkrig i mere end én nærlig samme Udstrækning

som vore egne Undervandsbåde.

For det andet at Tyskland har en meget betydelig Styrke af Motortorpedobåde, som ganske uden Hensyn til Minespæringer og ringe Vanddybde vil kunne trænge ind i næsten alle vore Farvande, ikke mindst Smølandsfærvandet.

Danmark er altsaa nu ⁸⁹⁹ 1/3 høj Grad som aldrig nogen Sinde før lagt ind under Tysklands militære Magtsfære. Imidlertid synes dette ikke endnu at være udenrigspolitisk erkendt, - i hvert Fald ikke tilkendegivet og den militære Strategi maa jo nu en Gang følge Udenrigspolitikken, selv om denne tilsyneladende overhovedet ikke regner med militær Magt.

Overfor dette militære stærke og hurtigt voksende Tyskland staar England relativt svagere paa Sæen end nogen Sinde før i nyere Tid, samtidig med at enhver sømilitær Optræden i stadig tiltagende Grad er vanskeliggjort for den Part, der optræder i størst Afstand fra Basis.

Muligheden for engelsk Optræden i vore mere snævre Farvande (Sundet og Bælterne eller ^{Samsøafsnittet} ~~Søen mellem Danmark og Sverige~~) mindskes derfor for hver Dag, der gear, og en virkningsfuld engelsk Indgriben til Fordel for Danmark efter et Krigsudbrud mellem Tyskland og England maa synes nogenlunde udelukket.

Ud fra en strategisk Betragtning maa man i Tilfælde af en engelsk-tysk Krig utvivlsomt gaa ud fra, at Tysklands kombinerede Sø-og Luftfront vil blive skudt frem til Norden for Sjælland, Fyn, og dette vil paa Forhaand gøre et dansk Forsvars Betingelser endnu vanskeligere og sikkert ikke tillade en Genoptagelse af Neutralitetsstrategien fra Verdenskrigen, særlig Bøltspæringerne.

For en Fuldstændigheds Skyld maa det nævnes at Sveriges Stilling overfor Danmark i Tilfælde af en saadan Konflikt først og fremmest ~~XXX~~ stemningsbetonet, men vist ogsaa i nogen Grad militært set, kan forventes at være væsentlig gunstigere end ved Verdenskrigens Udbrud i 1914.

Spørgsmaalet er da nu dette, hvilke Slutninger kan der drages af det anførte dels med Hensyn til vort nuværende

Søforsvars Virkemaade og dels med Henblik paa en fremtidig Udvikling af vort Søforvar?

Vore Artilleriskibe - to naar Niels Juel en Gang bliver færdig - savner enhver ^{passiv} ~~XXXX~~ Beskyttelse mod Bombesangreb, ~~XXXX~~ ^{baade} i Form af dobbelt Penserdæk, ~~XXXX~~ ^{og} i Form af Undervandsbeskyttelse til Værn mod Minevirkning fra Bomber, og dermed ogsaa mod Torpedotræffere og Minesprængninger.

Deres aktive Beskyttelse bestaar udelukkende af Nærforvarsmidler, hvorfor angribende Luftfartsjer uden Risiko kan gaa ned til relativ lav Højde og derfra sætte Angreb ind.

I Betragtning af Skibenes Størrelse og Konstruktion maas Træffere fra Bomber af betydelig Størrelse anses for katastrofale.

Vort eneste Mineskib ~~XX~~ og andre Hjælpe~~XXXXXX~~ ^{skibe er} endnu ringere stillet.

Det nye Materiel - Torpedobaadene - er saarsbare for enhver Form for Luftangreb og deres aktive Forsvar er meget svagt.

Forholdsvis gunstigt stillet er Undervandsbaadene som Følge af deres Evne til at dykke.

Med den Position vi har i luftstrategisk Henseende, vil, som allerede sagt - hvis Tyskland er Modstander - enhver dansk opererende Flaadestyrke være stadig udsat for Luftangreb undtagen i Mørke og usigtbart Vejr. For de større Skibes Vedkommende kommer hertil Undervandsbaadsangreb og Motorbaadsangreb.

De Krav der maa stilles til Besætningernes Beredskab bliver uhyre og vil hurtigt medføre at det bliver nødvendigt at forsøge at skaffe dem Hvile. Men hvorledes?

Ophold i en Provinshavn kan vel sikre mod Undervandsbaads- og Motortorpedobaadsangreb, i hvert Fald om Dagen, men ikke mod Luftangreb, tværtimod, Faren herfra forges betydeligt.

En Placering af Undervandsbaade eller Torpedobaad-

ninger tilbage, for slet ikke at tale om Kulfyldning.

Kun i de mørke Timer bliver der Mulighed for at skaffe nogen Hvile, men kun hvis der er forberedt Pladser, som er beskyttede mod Angreb fra Torpedobaade.

Vi maa derfor antagelig vende tilbage til Forholdsregler som dem, man kasserede for 12-15 Aar siden, nemlig forberedte Opholdssteder i smaa Vige med snævre Indløb, - som f.Eks. Knebel Vig - med Patrouillelinier, Overfladesparring af Indløbet o.s.v. Iøvrigt en naturlig Følge af at Motortorpedobaade jo kun er at betragte som en forbedret, særlig^{en}/hurtigere Udgave af Fortidens ganske smaa Torpedobaade.

Hvordan da med det ellers saa højtpriste Smaalandsfarvand med den danske Flaade paa de indre Linier? Bliver Ophold der muligt?

Maaske vil det være muligt at opholde sig en mørk Nat mellem Haarbøllefort og Masnedøfort, men i hvert Fald risikabelt, thi man ikke Motortorpedobaade vil have gode Chancer for at bryde igennem, f.Eks. under et Luftangreb paa et af Forterne, og et Samarbejde mellem Luftfartsjager og Motortorpedobaade i saa Henseende kan sikkert let udføres.

Men helt galt bliver det om Dagen, hvis en dansk Flaadestyrke er lokaliseret i Smaalandsfarvandet. Hvis det er en Styrke af nogen Betydning, maa gentagne og kraftige Luftangreb ventes sat ind. Udbrud til den ene eller den anden Side vil være udelukket og forisvrigt heller ikke hjælpe mod Luftangreb. Efter min Mening vil et Ophold i Smaalandsfarvandet om Dagen kun være muligt, hvis der f.Eks. paa Masnedø - eller andet Sted findes et kraftigt A.L.Batteri, som sammen med Skibenes eget A.L.Forsvar og egen Luftjager-virkning kan gøre Angrebene tilstrækkeligt risikable.

Som Forholdene er for Øjeblikket, kan jeg ikke se, hvad vi skal gøre af vore Rester af en Flaade. Gaar vi derud og fra et København Luftforvar udbygges effektivt vil

Skibene umiddelbart ved Siden af, kunde næsten synes valgt med det Formaal for Øje at faa det hele gdelagt ved et enkelt Luftangreb. Jo før disse Forhold ændres des bedre, det kan ikke ske for snart.

Den danske Flaade kan da, hvis mine Betragtninger blot i Hovedsagen er rigtige kun baseres paa København. Og hvad kan den i saa Fald udrette? Hvordan skal f. Eks. Mine-spærringer, som dem der er paatænkte, udlægges, hvis ikke det er sket før Krigsudbruddet. Hvad vil man mene om at sende Lossen fuldt lastet med Miner og med en Fart af 10-11 Knob til Smaalandsfarvandet vestlige Indløb. Jeg synes det kunde være interessant at faa nærmere undersøgt om ikke ~~den~~ ^{en stor Del af} vort indviklede og kostbare Kabelmineapparat maa betragtes som et Rudiment fra en forældet Neutralitetspolitik. Bortset fra Spærringer ved København kan der sikkert kun regnes med Udlægning af selvvirkende Miner ved Hjælp af Torpedobaade og kun indenfor saadanne Distancer, at Baadene kan marchere og foretage Udlægningen i de mørke Timer. En permanent Bevogtning af Spærringerne med Skibsmateriel betragter jeg som udelukket. Skal Spærringerne bevogtes maa vi sikkert, enten vi piber eller synger basere os paa Kanoner i Land.

I det hele taget bliver Flaademateriels Optræden fjernt fra København en meget problematisk Ting. Saadan Optræden om Dagen er i hvert Fald kun mulig efter og i Forbindelse med en udstrakt Luftekclairering og ^{stadig} i Samvirke med betydelige Luftstridskræfter.

- Hvad Ekclairering og Meldetjeneste angaar vil jeg her blot indskyde, at Kystudkigstjenesten synes at have faaet meget forøget Betydning. -

Flaadens Indsats f. Eks. mod et Landgangsforetagende ^{paa} de/SW-Siden af Sjælland, tror jeg bliver meget ringe. Den vil hovedsagelig tilfælde udstationerede Undervandsbaade og Luftfartsjerne, samt muligvis Torpedobaadene, Disse sidstes Deltagelse vil dog i høj Grad være betinget af Aerstiden og af

Beadene's Udgangspunkt maa blive Københavns beskyttede Om-
raade.

Vore nuværende Overfladeskibes Virkeomraade vil
altsaa blive indskrænket til Farvandet Øst for Sjælland og
Nord for Sjælland, men selv her vil ~~deres~~ ^{deres} Optræden altid være
betinget af en udstrakt og vel gennemført Luftklairering.

I enkelte Tilfælde vil det maaske være muligt at
gennemføre en Overførsel af ubetydelige Styrker mellem Jyl-
land f. Eks. Aarhus og Sjælland, men Sandsynligheden for et
godt Resultat er meget ringe. Om at "opretholde Forbindelsen
mellem Landsdelene" kan der efter min Mening ikke blive Tale.

Betydelig gunstigere er Forholdene, hvis Fjenden
er en Vestmagt, thi i saa Fald bliver den fjendtlige Luftvirk-
ning relativt ringe, og der vil være Mulighed for en Anvendel-
se af Flaadens Dele under ^{nærlig} de Forudsætninger, der ligger til
Grund for deres Tilbliven, og med fuldt Sammenspil af Vaabne-
ne. Men som sagt, denne Sandsynlighed anses jo almindeligvis
kun for at være lille.

Man vil sige, at det Billede, jeg opruller af vor nu-
værende Flaades Muligheder for Indsats under en Krig, er me-
get mørkt, og dette skal uden videre indrømmes, Meget mørkt
endda! Jeg haaber man vil indvende, at det er pessimistisk,
altfor pessimistisk. Hertil vil jeg forud bemærke, at jeg
ønsker intet hellere end ved gode Argumenter at blive overbe-
vist om at mine Synspunkter er for pessimistiske.

Imidlertid er det vist rigtigt, at et Billede bør
trækkes skarpt op, hvis dets karakteristiske Træk skal være
isjnefaldende og noget saadant har jeg da ogsaa tilstræbt.

For imidlertid paa Forhaand til en vis Grad at gar-
dere mig mod velbegrundede Indvendinger mod mine Overvejel-
sers Grundighed vil jeg dog straks her bemærke, at det mari-
time Flyvevæsens Indsats bortset fra Eklaireringsopgaver nær-
lig har været ladet ude af Betragtning. Dets Tilstedeværelse,
selv i dets nuværende yderst beskedne Omfang vil selvfølgelig
straks tegne Billedet noget lysere. Men hvormeget? Hele Spørgs-

maalet om Flyvevæsenets Delstøtelse i og Betydning for Flaadens Opførelse i Krig er efter min Mening af allerstørste Interesse, ikke mindst efter der der er sket i Folketinget i Torsdags. Og det haster nu!

Man vil antagelig spørge om ikke et saa mærkt Syn paa vor Flaades Muligheder fører lige over i deres Lejr, som hævder, at en Flaade er ^{en} unyttig Ting, som man snarest mulig bør sælge til Petersen og Albech og i Stedet købe Luftfartøjer eller andet og bedre Materiel for Pengene. Dette Spørgsmaal vil jeg besvare med et "Ingenlunde".

Havets Betydning som Transportvej i Fred og i Krig er nemlig aldeles ikke blevet svækket ved Luftfartens Udvikling, og der er udfra en nøgter Bedømmelse ingen Udsigt til, at Luften i en overskuelig Fremtid vil kunne overtage Havets Rolle i Samfærdslen mellem Folkene. Rigtigheden heraf er evident, men isvrigt tillader Tiden i Aften ikke en nærmere Diskussion af Problemet. Jeg forudsætter derfor uden videre, at min Opfattelse er rigtig.

Overfor et Ørige, som jo Danmark er i militærstrategisk Forstand, bliver derfor Herredømmet paa Havet det, som *a priori* maa tilstræbes baade af Forsvareren og Angriberen. At Øer kan forsvares fra selve Territoriet er i hvert Fald teoretisk rigtigt, men lige saa rigtigt maa det være, at Kampen fra Forsvarerens Side principielt bør søges ført paa det omgivende Hav og ikke paa eget Territorium, og her, synes jeg ligger en betydelig Vrangforestilling i den Opfattelse, som gøres gældende fra visse Kredse indenfor Hæren, hvor man er tilbøjelig til omtrent at reducere en dansk Flaades Betydning in absurdum.

Et Luftvaaben som saadant kan føre ødelæggende Stød mod et Ørige, dette kan ikke benægtes. Det kan ødelægges ved Bombardementer med Spræng-og Brandbomber og med Gasangreb og det kan, hvis det er tilstrækkelig overmægtigt overfor Forsvareren - i hvert Fald efter en vis Opfattelse

og i Teorien - virke i den Grad terråriserende, at en Overgivelse alene derved kan fremtvinges.

Imidlertid savner denne Opfattelse fuldstændig Understøttelse af praktiske Erfaringer. Man er ^{tilbøjelig} til at glemme, at der paa dette Omraade fra Verdenskrigen haves betydelige Erfaringer, som gaar i stik modsat Retning. Nogen Erfaring har vi desuden fra det græske Oprør og adskillig Erfaring fra det italienske Felttog i Abbessinien. Ogsaa disse peger alle i stik modsat Retning.

En rolig og saglig Bedømmelse af Luftvaabnets hele Karakter og Forsvarets Muligheder kan ikke føre til denne Slutning. Den kan kun naas under Indvirkning af, hvad jeg vil betegne som Luftpsykose.

Jeg vil endog hævde, at selve Luftvaabnets seneste Udvikling ~~gaaer~~ mere og mere peger i modsat Retning, bl.a. derved at Krigsluftfartøjernes voksende Størrelse og Pris efterhaanden maa medføre en tilsvarende Indskrænkning af Antallet og en Strategi og Taktik, som nøje følger de for de to andre Vaaben i saa Henseende afstukne Baner, saaledes at Luftvaabnets Hovedopgave bliver at bekæmpe Modstanderens Luftvaaben og Angreb paa Civilbefolkningen, og mere direkte Assistance for Hær eller Flaade bliver sekundære Opgaver.

Nej! Det alvorlige, det afgørende Angreb paa et Ørige, maa stadigvæk føres over Havet og ved Hjælp af en Flaade, og det primære Forsvar for et Ørige maa i naturlig og klar fornuftig Erkendelse heraf udføres ved Hjælp af en Flaade, og en rigtig Afvejning af alle Faktorer fører uden nogen Tvivl ogsaa til det Resultat, at en given Effektivitet af et Øriges Forsvar naas paa mest økonomisk Maade ved at lægge Hovedvægten paa Søforsvaret.

For Danmarks Vedkommende kommer endda hertil, at et Søforsvar i høj Grad støttes ved Landets geografiske Forhold, særlig vore Færvandes Karakter, medens vore luftstrategiske Betingelser er betydelig ringere end de fleste andre Landes.

tot i et strategisk rigtigt afvejet dansk Forsvar, nu som altid tidligere maa lægges paa Flaaden.

Men en saadan Flaade maa ved sin Opbygning og Udnyttelse naturligvis ogsaa tage fuldt og helt Hensyn til den Betydning, Luftvaabnet har naaet. Og især paa dette Omraade er det, jeg mener, at de hidtil fulgte Veje nødvendigvis maa erstattes af nye.

Flaaden maa bestaa af Enheder, som ogsaa har en rimelig Sandsynlighed for at modstaa Angreb fra Luften, og Flaadens Flyvevæsen maa have en saadan Styrke og Sæmnessætning, at det ikke alene kan yde Skibene en passende Beskyttelse gennem Modvirkning i Luften mod angribende Luftfartstøjer, men det maa ogsaa løse de Opgaver som Luftfartstøjerne har overtaget fra Skibene ikke mindst Rekognosceringen.

Hvor stort et saadant Flyvevæsen skal være, og hvad det skal bestaa af skal jeg ikke komme ind paa. Blot vil jeg anføre, at en Betragtningssædse, som den jeg har givet Udtryk for, sikkert maa føre til, at et dansk Luftvaaben ikke kan blive et selvstændigt tredje Vaaben, men at Hovedparten maa samarbejde med Flaaden og derfor naturligt indgaa i Søværnet. Dette er jo da ogsaa derved begrundet, at en Flaades og et Luftvaabens Virkemaade paa adskillige Omraader har ensartede eller sammenfaldende Træk i langt langt højere Grad end en Hær og et Luftvaaben.

Men nu det Spørgsmaal som vel nok har den mest direkte Interesse. Hvorledes skal en Flaade sæmnessættes, naar Flaadens Flyvevæsen forudsættes udbygget?

Af det jeg har omtalt tidligere, mener jeg følgende Konklusioner kan drages.

Først den Modstandsdygtighed overfor Luftangreb har først og fremmest Skibe, som kan forsynes med moderne Beskyttelsesmidler i fornuftigt Omfang, aktive og passive. Men dette er trods alt, naar Hovedformaalet holdes for Sje, kun sekundært. Den primære Opgave er stadig Kamp mod Flaadeenheder i mere gammeldags Forstand og de mere gammeldags taktiske Krav, kommer derfor, naar den skyldige Tribut til Luftvaabnet er betalt ingen helt til deres Ret.

Først og fremmest maa da i Flaaden indgaa Skibe med Kanoner og mindst 24 cm Kaliber, formentlig endda 28 cm, og i et Antal af mindst ~~XXX~~ 4 . Med et A.L.Batteri paa 4 Kanoner af ca. 10 cm Kaliber, foruden Maskinskyts, antagelig af ca. 40 cm Kaliber. Den passive Beskyttelse maa i hvert Fald inkludere dobbelt Panserdek over vitale Dele og en effektiv Undervandsbeskyttelse.

Luftvaabenet medfører endvidere at Farten har faaet forøget Betydning, hvorfor en Maksimalfart af 15-16 Knob neppe er utilstrækkelig.

Jeg er ganske ude af Stand til at sige, hvor stort et saadant Skib vil blive, og hvad det vil koste, men det bliver i hvert Fald ikke et Skib paa 3-4000 ts. og til 14-15 Mill. Kr. Det er væsentlig andre Tal der skal regnes med.

Dog, hvis Flaadens Betydning i Forsvaret er noget i den Retning, jeg har antydnet, eller hvis Flaaden i det hele taget ikke skal ende som en Underafdeling af Hæren, kommer vi ikke udenom at indføre en brugelig Artilleriskibstype.

Bekostningen er ikke afgørende; Hvis Flaaden selv har Tro paa Fremtiden og Vilje til at løse Opgaven, og hvis Landets Befolkning etter vil et, hvad meget tyder paa, kan de fornødne Midler skeffes. Danmark er ikke fattigere end andre Lande, som har Raad til et Forsvar, tværtimod.

Men det er ikke en Dag for tidligt at begynde med Udarbejdelsen af Projektet til et brugbart Artilleriskib. For hvis Skæbnen vilde, at vi i en nær Fremtid fik Penge til at bygge eet, maa vi vist med Skam bekende, at vi ikke ved, hvad vi skal gøre.

Den næste Skibstype som maa indgaa er Undervandsbaaden. I den Henseende er vi saa gunstigt stillet, at vi netop har Undervandsbaade paa Stablen, og jeg tror ikke der kan siges meget til den Type, der er valgt. Formentlig bør det dog tages op til Overvejelse, om A.L.-Skytsets Kaliber ikke bør forøges fra 20 til 40 mm.

Som en anden ny Type maa indføres Motortorpedobaa-

den. Spørgsmaalet om Motortorpedobaade har jo for ganske nylig været sat under Debat her i Selskabet, saa jeg kan formentlig undlade at gaa nærmere ind paa det. Jeg vil dog gerne i Almindelighed anføre, at Udviklingen især i Tyskland synes at tyde paa, at Motortorpedobaaden er i Færd med at gennemløbe en lignende Udvikling som Torpedobaadene i deres første Barndom, nærmere betegnet ved, at den ganske lille Baadtype forsvinder, og at man mere i Almindelighed faar at gøre med motordrevne, torpedobærende Fartøjer, karakteriseret ved høj Fart og med Evne til omgaaende at udvikle fuld Maskinkraft, hvilket jo er et af de karakteristiske Træk for Motoren i Sammenligning med Dampmaskinen.

Denne Egenskab er forøvrigt i Almindelighed saa betydningsfuld, at den sikkert bør tages alvorlig i Betragtning for et Artilleriskib og for eventuelle andre Fartøjestyper.

I denne Forbindelse vil jeg forøvrigt indskyde, at her synes at være et Omraade, hvor dansk Industri maa forekomme velegnet til at gøre en Indsats, et Forhold, der utvivlsomt vil kunne gøre det lettere at faa Penge til Flaaden.

Spørgsmaalet om andre Skibs- og Fartøjestyper vil jeg i Aften lade ligge. At saadanne bliver nødvendige synes dog givet f. Eks. Minefartøjer og Minestrygere, muligvis ogsaa en større Torpedobaadstype, eller maaske snarere en mindre Jagertype, men det er mig ikke i Øjeblikket muligt at se, hvordan saadanne Fartøjer kan forsvares mod Luftangreb.

Af Hensyn til Flaadens Optræden maa ikke alene Københavns Luftforsvar udbygges, men som allerede nævnt maa de Steder, hvor Flaaden skal kunne opholde sig, forsynes med kraftige A.L. Batterier. f. Eks. Masnedøfort. I det hele taget vil antagelig en Udbygning af Kystdefensionen vise sig ønskelig, maaske nødvendig, til Understøttelse af Flaaden. Den nuværende Defension er jo opbygget ud fra helt andre Forudsætninger.

Utopier! vil man maaske sige. Dette kan jeg imidlertid ikke indrømme. Men Fremtidsmusik baseret paa nogen Optimisme, der dog først og fremmest bunder i Tro paa en i Hovedsagen rigtig Bedømmelse af Forholdene, og i Tillid til

at Flaaden, Søofficererne, hvis de virkelig vil, har Dygtighed og Evner til at præstere det Arbejde, der er fornødent til at føre til Maalet.

Men dette kræver først og fremmest en Realitetserkendelse af Forholdene som de virkelig er, og det kræver Vilje til - i hvert Fald for den der er naaet passende op i Aarene - at arbejde for et rent idealistisk Formaal, som først kan komme en yngre Generation til Gode, samtidig med at der er en betydelig Risiko for, at det hele bliver rendt over Ende ved en Krig, endnu før Genskabelsen er rigtig begyndt. Ja, dette er Betingelserne, men de gives ikke bedre! Det andet Alternativ er at forsøge at opretholde en vis Fiktion, som dog ingen inderst inde tror paa, og saa igvrigt at slaa sig til Taals, saalænge "Hyren drejer og Kokken bækker op".

At en sådan Programmatik vil forvandle Antallet af de Skibe, som kan udrustes samtidig er givet, men derfor behøver efter min Opfattelse den effektive Udsættelse ikke at forlænges. Kan der da overhovedet allerede paa nuværende Tidspunkt gøres noget Arbejde i den angivne Retning? Vi har jo ingen Penge at bygge Skibe for, ikke en Gang Personal til at bemane de nuværende, ingen Udsigt heller til at faa flere Penge.

Det sidste er nu imidlertid ikke helt rigtigt. Det konservative Forslag, som jeg allerede har nævnt, og ikke mindst den Modtagelse, det har faaet i Regeringspartierne, tyder virkelig paa, at der er en Lysning i Udsigt for Forsvaret, og at Midlerne vil kunne bringes til at flyde rigeligere.

Dette er forsvrigt en almindelig Opfattelse i store Dele af Befolkningen. og der er vist næppe Grund til at tro, at den er forkert.

Ganske uden Hensyn til om de Hovedlinier, jeg i Aften har søgt at trække op, er rigtige eller ej, mener jeg derfor, det er paa høje Tid, gennem et indgaaende Studium, at faa fastlagt, hvorledes en fremtidig Flaade skal bygges op. De Søofficerer, som man mener egnede til at udføre et saadant Arbejde, bør i fornødent Omfang tilkommanderes Ma-

rinestaben og i det væsentlige - nej helt - frigøres for andet Arbejde, indtil en Plan foreligger fuldt gennemarbejdet og godkendt. Denne Plan skal ikke alene omfatte strategiske og taktiske Overvejelser, men ogsaa Udarbejdelsen af detailrede Projekter for Typer, Udgiftsberegninger, Tilvejebringelse og Uddannelse af Personal, Organisation m.m. Med Hensyn til Projekter og Prisberegninger maa der naturligvis samarbejdes nøje med de tekniske Institutioner, og der maa oprettes en særlig Projekteringsafdeling, formentlig mest hensigtsmæssigt ved Orlogaværftet.

Det vil være nødvendigt at Personellet ved de tekniske Institutioner i væsentlig højere Grad end nu, forbliver til varig Tjeneste over et længere Tidsrum, idet Udkommandoer i den nuværende Udstrækning virker ødelæggende for Kontinuiteten i Arbejdet ved disse Institutioner.

At en saadan Fremgangsmaade vil formindske Antallet af de Enheder, som kan udrustes samtidig er givet, men derfor behøver efter min Opfattelse den effektive Uddannelse ikke at forringes.

En betydelig Del af de med Udrustningerne forbundne Udgifter gaar til Klargøring og Oplægning af Materiel. Og jo kortere Togterne er, desto urimeligere bliver denne Udgift i Forhold til den Uddannelse, der opnaas. Tænker man sig f.Eks. at udruste det halve Antal Enheder, vil for det første den Tid disse kan være udrustede for samme Bekostning forøges til mere end det dobbelte, og der vil desuden spares betydeligt paa Klargøring og Oplægning.

I Overensstemmelse med den Opfattelse, jeg har hævdet, er en ikke ringe Del af Flaadens, Enheder uegnede til at løse krigsmæssige Opgaver under nutidige eller fremtidige Betingelser. Men de koster mange Penge at vedligeholde. Jeg vil ansæ det for rigtigt, at foretage en betydelig Amputation af forældet Materiel, og lægge de derved sparede Vedligeholdelsesudgifter over paa Nybygningskontoen; i hvert

Fald ikke gaa den modsatte Vej. Men ogsaa paa anden Maade tror jeg der vil kunne opnaas Besparelser, som kan komme Nybygningen til Gode, nemlig ved at foretage en Centralisation af Udgifternes Fordeling og Anvendelse og ved derefter altid og under alle Forhold at lade Hensynet til Krigsforberedelsen være altovervejende, naar der skal træffes Bestemmelse.

Den nuværende Organisation, med mange forskellige Institutioner sorterende direkte under Ministeriet, har formentlig lige-som alle Organisationer sine Fordele, men skødt virke godt, kræver den en væsentlig større Føling med Tingene fra Centralledelsen en det hidtil har været muligt med det Personal, som har kunnet afses til Tjeneste her. I modsat Fald kommer man ikke uden om et Spild af Kræfter ved at Institutionerne, trods den bedste Vilje, ofte arbejder i ikke paralleltløbende Retninger, hvilket atter medfører ringere Økonomi med Midlerne.

Kort sagt, jeg mener, det der straks kan foretages, er, foruden Planlæggelsen for Fremtiden, at foretage en indgribende Sanering ud fra en realistisk og skeanselsløs Erkendelse af Situationen som den er. Skære Flaadens Enheder ned til det Antal, der virkelig kan holdes med det nuværende Budget og samtidig anvende den størst mulige Del af Budgettet til Nybygninger. Kun at udruste virkelig krigsduelige Enheder til Øvelsesformaal og da med fuld krigsmæssig Besætning og paa Togter af den for en virkelig god Uddannelse nødvendige Længde. Samtidig hermed opnaas som nævnt, at de permanente Institutioner beholder saa meget Personal, at Arbejdet der virkelig bliver permanent og effektivt.

Ved disse og andre Forholdsregler af tilsvarende Art tror jeg, at man - naar den første Erkendelses Bitterhed har fortaget sig noget - vil opnaa en væsentlig større Virkningsgrad for Søværnets Maskineri, en større Arbejdsglæde og Tillid til Sagen hos Personellet som Helhed og slutte- lig at Arbejdet for Fremtiden - efterhaanden som Planerne tager fast Form og Tiderne bedres - vil føre til det Maal vi alle stræber efter.